

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

EU:S JÄMSTÄLLDHETSSTRATEGIER - PROGRESSIVA ELLER KONSERVATIVA?

En policyanalys om jämställdhet över tid

Emma Sundin

Uppsats/Examensarbete:	30 hp
Program och/eller kurs:	SK1523 Statsvetenskap
Nivå:	Kandidat
Termin/år:	Ht/2020
Handledare:	Gefjon Off
Antal Ord:	11 725 exkl. appendix

Abstract

This thesis aims to find out whether the European Union's (EU) gender equality strategies over time evolve towards a more progressive or conservative type of gender equality strategy. The EU has under a long period of time worked for gender equality. But the member states of the EU and Europe in general score very differently on different gender equality indicators.

To investigate how the EU's gender equality strategies differ over time, I conduct a qualitative text analysis on three official policy documents from 2010-2025. The three different equality strategies will be analyzed and compared to each other, with the intention to find differences and evolutions over time. Based on different feminist theories, I derive criteria for a conservative and a progressive idealtype of gender equality policy. I analyze the policy documents from the framework WPR with "problem, cause and solution". The meaning of this is to understand what the different strategies focus on. Afterwards I will apply my idealtype, theories and my research question to do a comparison between the three documents.

My findings demonstrate that there is a slight difference between the three strategies, but not in a chronological order. I would like to claim that the strategy from 2016-2019 is more conservative than both 2010-2015 and 2020-2025. 2010-2015 is relatively progressive and the most progressive one is 2020-2025.

Nyckelord: Europeiska unionen (EU), jämställdhet, feminism, genus, policyanalys

Innehållsförteckning

1. Forskningsproblem	4
1.1 Begreppsdefinition	5
1.2 Avgränsningar	5
1.3 Disposition	5
2. Teori och litteraturbakgrund	6
2.1 Jämställdhetspolitiken i EU	6
2.2 Teoretisk utgångspunkt	7
2.3 Särartsfeminism	7
2.4 Hur ser särartsfeminism ut i samhället och policybildning?	8
2.5 Likhetsfeminism	9
2.6 Hur ser man likhetsfeminism i samhället och policybildning?	10
2.7 Idealtyp	11
3. Empiriskt material	12
3.1 Europeiska unionens beslutsfattande organ	12
3.2 Juridiskt ramverk	13
3.3 Material	13
4. Metod	14
4.1 Kvalitativ textanalys som metod	14
4.2 Utförande	15
4.3 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet	15
5. Analys	16
5.1 Problem 1: Ekonomi och lika lön för lika arbete	17
5.2 Problem 2: Kvinnor och omsorgsansvar	18
5.3 Problem 3: Könroller, övergrepp och jämställdhet	19
5.4 Problem 4: Kvinnor på beslutsfattande poster	20
5.5 Problem 5: Intersektionalism, miljö och 2020–2025	21
6. Diskussion	22
7. Slutsatser och sammanfattning	26
8. Litteraturlista	28
9. Appendix	33

Uppsatsen är baserad på PM3 HT20 SK1313 och kommer att återanvändas i uppsatsen, referenser löpande.

1. Forskningsproblem

Europeiska unionen (EU) har under många år jobbat för att bli en mer jämlik internationell organisation. År 1957 implementerades *artikel 157*: lika lön för lika arbete mellan könen, i samband med *Romfördraget* (EUF, 2012). Fördragen är EU:s grundpelare och lagstiftande praxis. Dessa implementeras via demokrati och när lagarna tillsätts har medlemsstaterna (MS) skyldighet att följa dem (Sveriges riksdag 2019a). Var femte år har Europakommissionen som uppgift att ta fram en ny *jämställdhetsstrategi*, där målet är att utveckla arbetet gällande jämställdhetsfrågor med fokus på främjande (Europeiska kommissionen, 2020a; Sundin, 2020).

Trots försök från kommissionen att etablera strategier och riktlinjer för jämställdhet, återfinns stora klyftor mellan könen inom MS. År 2020 ser vi fortfarande att 33% av kvinnorna i EU utsätts för sexuellt våld, våldsbrott och manipulation. Hela 22% upplever detta i hemmamiljö. Utsattheten för brott är också hög på nätet, där 55% någon gång har upplevt sexuella trakasserier (Europeiska kommissionen, 2020a). Efter 2015 har kommissionens överenskommelser om strategiernas upplägg bytts ut. Istället utvecklade kommissionen arbetsdokument med lägre status som lades till på tidigare strategi (Europeiska kommissionen, 2020a). Detta är något som Sveriges jämställdhetsminister Åsa Regnér motsatte sig. Regnér uttalade sig om att EU visar på ett avstannande i jämlikhetsprocessen som gör att utvecklingen går väldigt långsamt. Vissa länder går till och med bakåt. Kommissionens arbete inför 2016–2019 har alltså inte fått samma uppmärksammade status som tidigare strategier (Regeringskansliet, 2015). EU måste bli bättre på att sätta konkreta mål och göra upp riktiga strategier menar hälso- och arbetsmarknadsminister Jevgeni Ossinovski (Sveriges Radio, 2017; Sundin, 2020).

Studien ämnar undersöka forskningsluckan som handlar om *hur* de framtagna jämställdhetsstrategierna faktiskt ändrats mot mer progressiva eller konservativa riktningar. Vi ser rapportering om EU gällande jämställdhet och hur EU väljer att föra den. Men hur har EU:s jämställdhets politik ändrats över tid? Jag avser att bidra med forskning om vad det är som skiljer jämställdhetsstrategierna åt mellan åren 2010–2015, 2016–2019 och 2020–2025. Syftet är således att hitta var och om vi ser olika typer av progressiva respektive konservativa skiftningar inom ramen för den valda tidsperioden. Detta blir alltså mitt inomvetenskapliga fokus. Mer specifikt är avsikten att utföra en jämförande kvalitativ textanalys (policyanalys). EU:s officiella policydokument för jämställdhetsstrategierna kommer vara i fokus för den tänkta analysen (Sundin, 2020)¹.

Syftet med studien är att reda ut om det finns skillnader mellan EU:s jämställdhetsstrategier mellan åren 2010–2025. Relevansen baseras på att undersöka om jämställdhetsstrategierna över tid ändras, ser vi ett mer jämlikt EU eller ett avstannande i den utvecklande processen?

¹ Sundin 2020, PM3 SK1313

Ämnet är intressant för att hanteringen av jämställdhet påverkar EU i den mån att MS beslut och åsikter genomsyras i EU:s beslutsfattning, alltså hur EU väljer att framställa deras jämställdhetspolitik utifrån MS nationella åsikter. Detta gör att forskningen bidrar till samhällsviktiga frågor om i vilken riktning EU:s jämställdhet går, vilket visar på att relevansen även tas i aspekt för utomvetenskaplig relevans (Sundin, 2020). Uppsatsen kommer avse att utifrån en empirisk och undersökande approach svara på frågeställningen (Sundin, 2020)²:

- *Hur har EU:s jämställdhetsstrategi ändrats sedan år 2010?*

1.1 Begreppsdefinition

Nedan följer en beskrivning av begreppen som kommer användas för att öka förståelse för ordens innebörd. Meningen är att hålla mig koncis genom studiens gång.

Jämställdhet - Innebär att båda könen ska ha samma tillgångar till att lyckas i samhället. Alla har samma rättigheter, obligationer och potential för ett dugligt liv. Livsvillkoren i samhället ska vara lika. Viktigt att komma ihåg är att det inte enbart handlar om en lika uppdelning mellan könen (Jämställdhetsmyndigheten, 2019).

Genus - Används för att beskriva de socialt konstruerade identiteterna som befästs mellan män och kvinnor för att kunna förklara kulturella skillnader (Ambjörnsson, 2004). Det ska också nämnas att texten baseras på binära kön utifrån tidigare forskning, men jag erkänner förekomsten av andra kön.

Feminism - En rörelse baserad på att uppnå jämställdhet mellan könen (Burkett & Burnell, 2020).

1.2 Avgränsningar

Jag har valt att avgränsa studien till tre mandatperioder inom EU:s jämställdhetsstrategier, 2010–2015, 2016–2019 och 2020–2025. Anledningen till den valda tidsperioden är att under de senaste åren har det uppstått kritik mot EU och deras hantering av jämställdhet. Det blir därför intressant att undersöka vad som skiljer strategierna åt i mån av en jämförande analys. Tidsperioden är också vald av anledning att nutiden är intressant, jag intresserar mig för att se om det finns en aktiv utveckling av europeisk jämställdhet under det senaste decenniet.

1.3 Disposition

Studien är uppdelad i fyra delar. Detta för att både litteraturbakgrunden, teorin, materialet och metoden alla är viktiga för analysen som ska utföras. Den relevanta litteraturbakgrunden presenteras och i samma avsnitt presenteras den teoretiska utgångspunkten tillsammans med framtagandet av en idealtyp. Sedan följer en beskrivning av EU som beslutsfattande organ tillsammans med ett juridiskt ramverk och materialet. Därifrån framförs metoden som

² Sundin 2020, PM3 SK1313

beskriver en kvalitativ textanalys (policyanalys) med ramverket ”*What’s the problem represented to be*”. Avslutningsvis utförs en analys där alla delar kopplas ihop.

2. Teori och litteraturbakgrund

Denna del av studien belyser tidigare forskning kring ämnet som är relevant för vidare förståelse gällande studiens syfte och relevans. Därefter kommer även de teoretiska utgångspunkterna att beskrivas som bistår hjälp till att tolka resultaten i analysen.

2.1 Jämställdhetspolitiken i EU

Som tidigare nämnt kommer jämställdhetspolitiken inom EU till sin början från Romfördraget, där man problematiserade könsens lika rätt till arbete och lön gällande anställningsvillkor på arbetsmarknaden. Över tid har EU integrerat en fördjupning med argument om att jämställdhetsaspekten är viktig för EU och deras utveckling (Hantrais & Campling, 2000:2). Dock ser vi tydliga tendenser av en tillbakagång av jämställdheten. Problematiken syns i flertal sektorer som inom ekonomin, sociala sfären och arbetsmarknaden vilket leder till en inskränkning av kvinnors rättigheter. Inom EU ser vi fortfarande höga siffror av kvinnlig arbetslöshet samt stora löneskillnader mellan könen (Europaparlamentet 2018). EU:s jämställdhetsindex påvisar att vi sett progressiva framsteg fram till 2005, men från år 2015 har den progressiva utvecklingen avstannat. Efter denna tidsperiod visar det sig att kvinnor inom MS blivit utsatta för konservativ påverkan som exempelvis motstånd mot reproduktiva rättigheter och backsliding av rättigheter (Europaparlamentet, 2018). Trots att många MS fortfarande arbetar för att införa Istanbulkonventionens ratificering gällande hantering av våld mot kvinnor, har nya former av ojämlikhet blossat upp. Man talar om nätet som en ny plattform för sexistiska åsikter, hat och våld mot kvinnor online (Europaparlamentet, 2018). Allt fler MS inför konservativa lagstiftningar i Europa som underminerar kvinnors och unga tjejers rättigheter, vilket medför konsekvenser för jämställdhetsstudier, utbildningsreformer och gynnar en fortsatt normalisering av stereotyper och skadar uppdelningen av könen (Sundin, 2020; Europaportalen, 2020).

Forskare i genusvetenskap har genom åren kritiserat EU utifrån aspekter som en snäv förståelse av MS implementering av jämställdhet inom EU. EU har utelämnat belysningen av hur könsstereotyper påverkar könen inom olika områden, exempelvis familjepolitiken (Lombaro & Meier, 2008:8). Även inom ramen för jämställdhetsintegrering (Hantaris och Campling, 2000:1). Ytterligare litteratur kommer från boken *Equality Governance via Policy Analysis* som gett mig inspiration till att vidare utforska vad som skiljer jämställdhetsstrategierna åt. Den handlar om implementeringen av jämlikhet i EU och hur deras policy-hantering sett ut efter tillsättningen av Lissabonfördraget 2009 (Sundin, 2020³). Författaren Arn T. Sauer beskriver hur feministiska forskare är oense om vilken riktning EU går i, vissa feministiska forskare menar att själva fördraget misslyckats implementera en genomsyrande jämställdhet.

³ Sundin 2020, PM3 SK1313

Andra menar att det finns en avsaknad av *mainstream equality* i delar som utrikessäkerhet, utbildning och ekonomi (Sauer, 2018: 280–289; Sundin 2020).

Det finns alltså en problematik gällande hur jämlikheten inom EU faktiskt ser ut, både utifrån kritiska forskare men också från nationella regeringars talespersoner, som Åsa Regnér och Jevgeni Ossinovski. Det blir därför intressant att titta på hur strategierna skiljer sig åt eftersom mycket tyder på backslagsproblematik, trots att EU:s jämställdhetspolitik till ytan ser ut att vara väl genomtänkt i jämställdhetsstrategierna.

2.2 Teoretisk utgångspunkt

För att underlätta tillvägagångssättet i analysen kommer jag använda mig av två inriktningar av feministiska teorier och utifrån dessa skapa ett analysinstrument. Detta analysinstrument är *en idealtyp* som ger en bild av hur en “progressiv” respektive “konservativ” jämlikhetsstrategi skulle se ut (Sundin, 2020). Meningen med teorierna är att gå in i analysen med en klar bild av vad en progressiv kontra konservativ jämlikhetsstrategi står, för att kunna dra teoretiska slutsatser utifrån idealtyperna. De valda perspektiven av feminism skiljer sig åt i det biologiska och det socialt konstruerade, “du föds som kvinna” eller “kvinna är något du lär dig bli” (Sundin, 2020). Typerna av feminism är särartsfeminism och likhetsfeminism. Dessa är valda av anledningen att de är lätta att finna i beslutsfattanden och applicera på policys. Detta ger också en tydlig bild av samhället och innehållet i olika politiska system. Båda teorierna är även lätta att koppla till staters “gender equality policy models”. De är också valda för att de är grundpelarna inom den feministiska teorin och utifrån dessa kommer många olika feministiska grenar som liberal feminism, queerfeminism och poststrukturell feminism (Maktsalongen, 2020) Följande stycken baseras till stor del på Jane Freedmans bok *Feminism* (2003).

2.3 Särartsfeminism

Särartsfeminismen utgår från kvinnans förmodade unika väsen och utgör grunden för den konservativa idealtypen av feminism som används i denna studies analys. Deras ståndpunkt är att lyfta biologiska olikheter mellan man och kvinna för att skapa jämlikhet. Denna typ av feminism lyfter fram faktiska skillnader mellan könen och menar att kvinnor inte innehar kompetensen för att besitta maktposition i samhället. Kvinnor är bättre på hemarbete och att uppfostra barn (Freedman, 2003:23; Sundin, 2020). Särartsfeminister menar att detta är naturligt, eftersom kvinnan bär på barnet och föder det. Forskare menar att denna syn på det sociala samspelet kan fastslås genom att titta på respektive könets hjärnor. De menar att det finns olika tankar och teorier där vi ser skillnader mellan manligt och kvinnligt (Freedman, 2003:23–24; Sundin, 2020). De biologiska skillnaderna är i fokus inom särartsfeminismen, de framhåller att kvinnor är mer omsorgstagande och mannen har inte den egenskapen. Detta är något som samhället och politiken måste ta hänsyn till, könen ska göra det som de är bra på (Ibid, 2003:32–34; Sundin, 2020⁴). Även moderskapet spelar stor roll och växer fram i samband med att få barn. Kvinnor borde få “vara som de är” i de sociala roller som återfinns.

⁴ Sundin 2020, PM3 SK1313

Samhället måste acceptera detta och ge större förmån för kvinnors egenskaper (Ibid, 2003:35; Sundin, 2020)⁵.

Resonemanget kring “du föds som kvinna” grundar sig i en tro på att det är kvinnans uppgift att vara moderlig, omhändertagande och ödmjuk. Utifrån hennes personlighetsdrag passar barnuppfostran och mjukare arbetsuppgifter bättre. Mannen ses som hård, risktagande och aggressiv. Särartsfeminister menar att det inte är problematiskt att dela upp kön på detta vis, det är något positivt att särskilja könen (Freedman, 2003:32–35). Ytterligare argument kring åtskiljandet av könen är frågan om *moral*. Kvinnors moral visar bilden av en relationell, omsorgstagande moral, medan mannen handlar utifrån rättvisetänkande (Ibid, 2003:32).

Många särartsfeminister är kritiska till tanken av likhetsfeminism. Två av dessa är kritikerna Rigmor Robert och Kerstin Uvnäs Moberg som skrivit boken, *Hon & Han, 1994*. Författarna menar att låta kvinnor utföra samma uppgifter eller aktiviteter som män, mynnar ut i ett psykiskt stressmoment för kvinnor. De hinner inte längre med sina barn menar författarna. Detta kommer medföra konsekvenser när kvinnan blivit äldre och inser att hon jobbat och stressat istället för att ta hand om sina barn (Rigmor & Uvnäs Moberg, 1994:166).

2.4 Hur ser särartsfeminism ut i samhället och policybildning?

Särartsfeminism går att koppla till en konservativ familjemodell om försörjning, som används inom stater för att hantera jämlikhet och ekonomi. Denna modell kallas för *male breadwinner model* och baseras på hur samhällets norm om könsideologi ser på mannens rätt till privilegiet att jobba och försörja sig (Sainsbury, 1999:4). Kvinnans “arbetsuppgifter” blir hemmet. Modellen återfinns i många västerländska länder i Europa. Det uppstår ett stort gap mellan män och kvinnor och medför konsekvenser i den privata och offentliga sfären. Kvinnorna saknar oftast ekonomiska incitament där de således arbetar obetalt i hemmet. *Male breadwinner model* är en av fler modeller som har uppgiften att visa hur länder väljer att hantera politiken gällande jämlikhet, genus och lönefördelning (Sainsbury, 1999:4). Tyskland är ett exempel på ett land som haft modellen djupt rotat i politiken under lång tid både innan och efter världskriget. Det är först på 1970-talet som kvinnor tagit större plats på den tyska arbetsmarknaden. Trots ett uppsving efter 80-talet menar man att Tyskland 2008, fortfarande har tendenser av *male breadwinner model* (Gottschall & Bird, 2008:115–117).

Sammanfattningsvis återfinns *male breadwinner model* i olika policys, där Tyskland är ett exempel. Dock har modellen funnits och finns i många länder, exempelvis Österrike, Danmark och Frankrike. De nämnda områdena som påverkas av modellen är ekonomi och omsorg. Modellen lägger omsorgsansvaret på familjen (dvs. kvinnorna). Det finns ofta en avsaknad av incitament till barnomsorg från staten, där de inte erhåller tillräckligt med platser på förskola eller dylikt. I stater med *male breadwinner model* är det typiskt att mannen i hushållet är den part som har nog med ekonomisk inkomst för att kunna försörja sin familj (Sainsbury, 1999:4). Man talar även om en typ av sambeskattning gällande anhöriga. Personer som lever i äktenskap slår ihop sina inkomster och sambeskattar, detta leder ofta till incitament för maken att arbeta

⁵ Sundin 2020, PM3 SK1313

betydligt mindre än den andra, vilket resulterar i lägre skattesatser på den högre inkomsten (mannen). Anledningen till detta är samhällliga könsnormer där mannen tjänar mer och kvinnan arbetar mindre som mynnar ut i inkomstskillnader mellan könen (Sainsbury, 1999:4–5).

En annan aspekt av särartsfeminism är att den vänder sig till *white feminism*, det vill säga vita cis⁶ kvinnor i kampen om jämlikhet. I många fall är det vita feminister som höjer sina röster när det handlar om våld mot kvinnor och om ojämlikheter i det kapitalistiska samhället. Vilket medför en avsaknad av intersektionalistisk syn. Vita cis kvinnor har svårt att inkludera och ge plats åt andra kvinnor utanför det vita feministiska samfundet. Det uppstår ett exkluderande mot svarta kvinnor, transpersoner och hbtq personer (Ghebil, 2017). Exkluderandet handlar om att andra kvinnor med annan kultur, etnicitet, klass, funktionsnedsättning, ålder och sexualitet hamnar i skymundan i en kamp som sägs vara för kvinnor (Hoffman, 2013). Faktorer som dessa hamnar inom ramen för intersektionalitet och är något som särartsfeminismen inte tar hänsyn till. Särartsfeminismens fokus är jämlikhet mellan könen på den nivån att kvinnan och hennes uppgifter ska få samma respekt som mannens uppgifter, men att mannen och kvinnan är olika (Freedman, 2003:35). Intersektionaliteten och dess faktorer glöms bort.

2.5 Likhetsfeminism

Likhetsfeminism fokuserar istället på att biologiska skillnader mellan kön är något som inte har påverkan på hur maktsamhället ska vara uppbyggt. Nina Björk definierar detta i sin bok *Under det rosa täcket* (Björk, 1996:14). Likt socialkonstruktivismen talar man inom likhetsfeminismen om sociala konstruktioner, det är samhället och normer som skapar kvinnan. Dessa sociala konstruktioner är anledningen till att kvinnor tillskrivs vissa personligheter som inte kopplas till det biologiska. De sociala konstruktionerna och indelningar av personligheter, gör att kvinnan fortsatt tar rollen som den underordnade. Mannen innehar socialt konstruerade egenskaper som är hårdare än kvinnans. Till följd av detta fortsätter dessa sociala roller att reproduceras och dessa mönster som återfinns i beteende bland kön, har svårt att brytas (Freedman, 2003:23–25). Feminist och författare Simone de Beauvoir uttryckte i sin bok *Det andra könet* “Man föds inte till kvinna, man blir det” (Beauvoir, 1986). Själva konstruktionen är anledningen till att vi talar om vad som är feminint och maskulint. Det finns inget naturligt med de sociala konstruktioner som byggs upp i samhället (Beauvoir, 1986; Sundin, 2020).⁷

Likhetsfeminister särskiljer på genus och kön, där genus innebär det sociala mönster som män och kvinnor antar vid normskapande konstruktioner (Hirdman, 2001:12). Kön innebär det fysiologiska könet dvs. könen är biologiskt olika och ser olika ut (Freedman, 2003:24–25). Likhetsfeminister är väl medvetna om att samhället bygger på genus och sociala mönster. Det problematiska med detta menar teorin är att kvinnor framställs på ett sätt som ger rum för inskränkning och större tilltro till normskapande. Likhetsfeminister väljer att ifrågasätta varför kvinnor, måste vara kvinnliga (Björk, 1996:14–15). Männkligheten lever i ett system som är baserat på genus där det feminina uttrycket blir förtryckt. För likhetsfeminister är inte kampen

⁶ Cisperson är en person som trivs i sin könsidentitet som juridiskt tillsattes vid födsel (1177-vårdguiden, 2019).

⁷ Sundin 2020, PM3 SK1313

enbart att stötta patriarkatet och bekämpa mäns strukturella förtryck mot kvinnan, meningen är istället att synliggöra kraven som finns på kvinnligheten och stoppa dessa. Sociala konstruktioner ska inte begränsa en kvinna att vara på det sätt som hon behagar (Ibid, 1996:14–15).

Intersektionalitet är en viktig ståndpunkt inom likhetsfeminism. Den innefattar problematik utanför könets ram. Det handlar om faktorer utöver de förtryck som en ciskvinna upplever, alltså den diskriminering som oftast återfinns bland marginaliserade grupper. Man talar om en maktskala utifrån identitet. Intersektionalitet lyfter frågan bortom könet och kopplas ofta till professorn Kimberle Crenshaw som myntade begreppet när hon gjorde forskning kring svarta kvinnors exkludering. Crenshaw menar att kön och etnicitet blivit separat lagstadgade. Det blir en fråga om klass, etnicitet, ålder, hbtq och funktionsnedsättning. Meningen med intersektionalism är att kunna synliggöra skillnader i den sociala verkligheten i samhället (Freidenvall, 2016:3–5). Män och kvinnor som grupp inte är homogena. Det är inte enbart kön som beskriver en persons identitet. Detta gör att intersektionalitet hjälper till att visa den komplexitet som återfinns i samhället. Maktrelationer påverkar varandra och går in i varandra. Kvinnor som tillhör ytterligare utsatta grupper upplever än mer diskriminering än en vit ciskvinna. Det är därför viktigt att alla människors säkerhet och rättigheter räknas in, annars fortsätter problematiken med jämlikheten (Ibid, 2016:3–5).

2.6 Hur ser man likhetsfeminism i samhället och policybildning?

I motsats till *male breadwinner model* finns det en modell som kallas *dual earner model* (Backhans et.al, 2011:599). Denna modell favoriseras av likhetsfeminism för att den uppfyller de krav som teorin jobbar för. *Dual earner model* återfinns i Sverige. Inom många nordiska länder (Danmark, Finland, Island och Norge) återfinns inte den traditionella synen på könsnormer till skillnad från andra delar av Europa (Backhans et.al, 2011:600). Det ska dock nämnas att det alltid återfinns lite traditionella tendenser och att dessa länder länge har jobbat mot denna typ av modell. I Sverige finns stor tillgång till föräldraledighet för båda föräldrarna och även en väl etablerad barnomsorg (Fahlén, 2015:6). Detta gör att modellen är “kvinnovänlig” och ger lika fördelar till både män och kvinnor inom arbetsmarknaden och sociala sfären. Under de senaste decennierna har kvinnans arbetskraft varit lika viktig på arbetsmarknaden som mannens. Modellen hanterar frågan om hur familjelivet och uppfostran ska fungera. Meningen med *dual earner model* är att kvinnor och män ska på samma villkor ha rätten till att jobba och tjäna pengar, men även lika och delad rätt till det obetalda hemarbetet. Syftet är att man ska kunna balansera arbetslivet med att vara en bra förälder, kvinnan är inte ensam ansvarig för hemmet. Samhället får större ansvar kring hanteringen av förskola och barnomsorg (Gornick & Meyers, 2001).

Dual earner model baseras på statligt stöd, hög kvalitet på utbildning inom omsorgsområden och rätt till föräldraledighet för båda föräldrarna. Meningen är att alla ska gynnas av modellen och att ingen ska bli offer inom arbetsmarknaden eller familjelivet. Förutom att modellen gynnar många aspekter inom samhället, har man även en separat beskattning inom familjen, som således inte ger ytterligare skattkostnader eftersom betalningen delas lika (Backhans et.al, 2011:599). Gornick och Meyers, 2001 menar att *dual earner model* skulle kunna vara en

möjlighet att förena olika feministiska teorier. Modellen värnar om jämlikhet mellan könen på nivån av att sociala konstruktioner inte spelar roll, likhetsfeminism. Samtidigt har modellen fokus på värnandet om omsorg, särartsfeminism. Detta gör att olika feministiska teorier skulle anse att modellen är gynnsam för deras utgångspunkter (Gornick & Meyers, 2001:3,5). Antingen är kvinnan med på arbetsmarknaden och tjänar pengar på det viset, eller så rättfärdigas hennes vårdarbete i hemmet. Trots detta främjar *dual earner model* både jämställdhet inom arbetsmarknaden och värnandet om omsorgen (Gornick & Meyers, 2001:3,5).

2.7 Idealtyp

Utifrån de feministiska teorierna kommer en idealtyp utvecklas, för att förtydliga innehållet i en konservativ jämlikhetsstrategi (särartsfeminism) och progressiv jämställdhetsstrategi (likhetsfeminism). Meningen med analysinstrumentet är att framföra en typologi som förklarar vardera ideologi (Bergström & Boréus, 2012:150). Idealtyper är inte en beskrivning av verkligheten, utan endast ett analytiskt instrument som hjälper till att dra slutsatser (Ibid, 2012:150). Kriterier som människosyn, samhälls/världssyn och mål för att uppnå jämlikhet kommer att användas (Sundin, 2020)⁸.

Jag kommer också att använda ytterligare två sektioner, den första är family policy model där jag kommer ta upp *male breadwinner model* och *dual earner model*. Den andra är intersektionalitet. Dessa är specifika delar inom de olika feministiska teorierna och går att återfinna i policys. Ambitionen är att visa hur de bidrar till ytterligare aspekter som är relevanta för analys.

1. I vilken utsträckning främjar EU *male breadwinner model* eller *dual earner model* (män och kvinnors roller i t.ex. ekonomi, familjeomsorg och välfärdstjänster)?
2. Intersektionalitet för kvinnor (klass, etnicitet, ålder, hbtq, funktionsnedsättning)?

Enligt dessa kriterier gör jag antaganden att den progressiva delen av idealtypen kommer favorisera *dual earner model* och intersektionalitet till skillnad från den konservativa som kommer favorisera *male breadwinner model* och white feminism (Sundin, 2020).⁹

Aspekter	Särartsfeminism	Likhetsfeminism
Människosyn	<i>Biologiska kön är olika. Personlighetsdrag är olika, kvinnan omhändertagande, mannen hård</i>	<i>Kön är socialt konstruerat, baserat på samhällets normer. Förnufts kapaciteten ska vara lika. Finns bara fysiska olikheter</i>

⁸ Sundin 2020, PM3 SK1313

⁹ Sundin 2020, PM3 SK1313

Samhälls/världssyn	<i>Sociala samspelet mellan män och kvinnor är naturligt</i>	<i>Det sociala samspelet mellan män och kvinnor är baserat på sociala konstruktioner, kvinnan blir underordnad mannen</i>
Family policy model	Male breadwinner model: <i>Anser att modellen ger kvinnor utrymme till det som de är bra på. Kvinnorna ska ha hand om barnomsorg och familjen</i>	Dual earner model: <i>Ger större bild av jämlikhet på samhällsnivå, differenserna är borttagna. Barnomsorg och familjeförhållande på lika villkor</i>
Intersektionalitet	<i>Tenderar oftast att fokusera på "white feminism", där inte mångfald ingår, samhällets uppbyggnad är naturlig</i>	<i>Positiva till intersektionalitet, påverkande faktorer förutom att vara kvinna måste tas i beaktande. Exempel: etnicitet, ålder, sexualitet.</i>
Mål	<i>Vill att kvinnligt inflytande i form av existerande sociala samspelet, exempelvis moderlighet, ska accepteras i samhället = jämlikhet</i>	<i>Jämlikhet mellan könen i helhet. Inga differenser mellan jobb, lön, barn etc. Allt ska vara lika för båda könen = jämlikhet</i>

Tabell 1. Idealtyp: Konservativ jämställdhetsstrategi, särartsfeminism. Progressiv jämställdhetsstrategi, likhetsfeminism.

3. Empiriskt material

Denna del behandlar EU som beslutsfattande organ, EU:s juridiska ramverk och det huvudsakliga materialet inför analysen.

3.1 Europeiska unionens beslutsfattande organ

EU:s beslutsfattande system är unikt, det liknar inget vanligt politiskt system. EU består av 23 000 tjänstemän (eurokrater), tillsammans med 9000 kontraktsarbetare som roterar var femte år

(Sauer, 2018:280–282). När en generell lag tillsätts är EU-kommissionen det verkställande organ som nästintill har monopol på framställningen av nya lagförslag. Dessa skickas vidare till Europaparlamentet och ministerrådet för granskning innan beslutsfattning. Institutionerna överlägger för att sedan fatta beslut. De måste komma fram till ett gemensamt beslut för att lagen ska antas. Lagarna är demokratiskt och frivilligt implementerade av EU:s medlemsstater och institutioner, dock är fördragen EU:s lagstiftande praxis och måste följas (Sveriges riksdag 2020; Sundin, 2020).

Gällande jämställdhetsstrategierna jämfört med andra typer av lagar som fördragen och direktiven, är jämställdhetsstrategierna inte lagbundna. De hamnar under kategorin “rekommendationer” eller “yttranden”, vilket medför att MS inte har några obligationer att följa strategierna som tas fram. EU-kommissionens syfte med dessa strategier är att främja jämlikhet inom hela EU, men detta ger MS fortfarande stor frihet (Sveriges riksdag, 2019b). Kommissionen är den aktör inom EU som har störst ansvar gällande framtagandet av strategierna (Sveriges riksdag, 2019b; Sundin, 2020¹⁰).

3.2 Juridiskt ramverk

”The legislative Train Schedule” är ett eget kontrollinstrument för hur framgångsrika EU:s beslutsfattanden är. År 2014 valdes Jean-Claude Juncker till president i kommissionen och har mellan 2014–2019 tagit fram strategier för 10 olika områden inom kontrollinstrumentet. Bland dessa områden EU:s jämställdhetspolitik och arbete. Kontrollinstrumentet är konstruerat som ett tåg med metaforerna, lok, vagnar, avfärd och ankomst, för alla lagförslag som kommissionen lägger fram. Kontrollinstrumentets uppgift är att kontrollera EU:s lagstiftande arbete (Europaparlamentet 2016). Efter Jean-Claude Juncker tillsattes Ursula Von der Leyen och kontrollinstrumentet förnyades till 2020–2027. Under det sjätte området “a new push for European democracy” återfinns jämställdhetsstrategierna med en utförlig beskrivning av hur jämställdhetsarbetet hanteras. Den innehåller även Ursula Von der Leyens visioner för vidare arbete av jämställdhetsstrategin (Noichl, 2020; Sundin, 2020).

3.3 Material

Den mest väsentliga delen av uppsatsen kommer utgöras av de tre officiella policydokumenten från 2010–2015, 2016–2019 och 2020–2025, som blir grunden till den kvalitativa textanalys som ska genomföras. Deras officiella namn är följande: *Strategi för jämställdhet mellan män och kvinnor 2010–2015*, *Strategiskt åtagande för jämställdhet 2016–2019* och *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025*. Det ska också nämnas att jag använder mig av den svenska officiella översättningen som tillhandahålls av EU. Kommissionen uppger deras viktigaste ståndpunkter under mandatperioden där strategin förnyas var femte år. Dokumenten blir prioriteringar som övriga EU får ta del av, men som tidigare nämnts är detta enbart “mål att jobba mot” (Europeiska kommissionen, 2020b). Valet av att studera EU handlar om att EU som institution är unik i sitt slag.

¹⁰ Sundin 2020, PM3 SK1313

4. Metod

4.1 Kvalitativ textanalys som metod

Denna del av studien hanterar metodvalet som utgår från att undersöka skillnader mellan jämställdhetsstrategierna. Således är min frågeställning beskrivande till sin natur och därför tas inga förklaringsfaktorer upp. Målet är att redogöra för eventuella skillnader över tid.

Studien kommer att designas utifrån en empirisk kvalitativ textanalys (policyanalys) med en undersökande approach. Syftet är att få förståelse och jämföra hur de olika jämställdhetsstrategierna skiljer sig åt och om de går mot mer progressiva eller konservativa strategier (Sundin, 2020). Valet av kvalitativ metod beror på att den passar bäst in på en undersökande approach. Metoden kommer nämnas som policyanalys eftersom det är EU:s policydokument som ska undersökas. Svaret på frågeställningen kommer att sökas med hjälp av tre stycken distinkta frågor som ger mig möjlighet att på ett nyanserat sätt redogöra för olikheter och likheter inom EU:s jämställdhetsstrategier. De tre distinkta frågorna är baserade på "*problem, orsak och lösning*" (Esaiasson et, al. 2017:217). Frågorna kommer från ramverket WPR som baseras på sex frågor från Carol Bacchis policyanalys "*What's the problem represented to be*". Bacchi menar att *officiella policys* ofta har underliggande problematik, men att med hjälp av hennes metod kan man förklara underliggande faktorer som implicit problematik i den offentliga politiken (Esaiasson et, al. 2017:217; Sundin 2020)¹¹. WPRs kartläggning börjar baklänges jämfört med traditionella ramverk, detta för att förstå helheten av problemet och hur policys har valt att bygga upp problematiken. Det vill säga man betraktar inte policys som endast problemlösande, utan policyn i sig kan även vara problematisk. Detta utifrån hur policyn framställts, vilket mynnar ut i en kritisk läsning av jämställdhetsstrategierna (Bergström & Boréus, 2018:272). De tre frågorna till analysen är följande;

1. Vad är *problemet* som representeras? (Subjektet som undersöks)
2. Vad är *orsaken* till problemet? (Bakomliggande anledning till problemet)
3. Vad är *lösningen* på problemet? (Hur representeras möjliga lösningar?) (Esaiasson et.al, 2017:217).

Jag har valt tre av sex frågor för att dessa är lätta att applicera på policydokumenten. Samt att alla sex frågor i sin helhet inte behövs för att besvara min frågeställning. Valet av WPR baseras på att policys och styrningsdokument är grunden för denna typ av analysmetod (Bergström & Boréus, 2018:271). Meningen är att applicera frågorna på jämställdhetsstrategierna för att bistå hjälp till förståelse för hur strategierna är upplagda och hur de ändrats över tid. Vid analys kommer policydokumenten genomgå en omsorgsfull granskning för att hitta olikheter inom dokumenten. I övrigt krävs denna typ av analys för att uppnå en god validitet (Esaiasson et.al 2017:211).

¹¹ Sundin 2020, PM3 SK1313

4.2 Utförande

Jag har genom min metod och ramverket jobbat fram ett analyschema som kommer användas för att presentera sammanfattningen av analysen. Eftersom studien är en typ av textanalys benämner jag schemat för *analyschema* med relevanta faktorer som enheter, dimensioner och kategorier (Esaiasson et.al, 2017:46). Schemat struktureras utifrån mina fynd om dokumenten är progressiva eller konservativa (Sundin, 2020¹²). Återfinns skillnader kommer idealtypen (*se tabell 1*) och teorin att appliceras med kriterierna människosyn, samhälls-/världssyn, mål, familjepolicys och intersektionalitet i analysen. Meningen med tillvägagångssättet är att först klargöra vad de olika dokumenten anser är viktigt, vad som är problematiskt, orsaken och lösningen inom området. Därefter kommer jag att koppla in frågeställningen om vad som skiljer dokumenten åt, för att kunna dra en slutsats om dessa strategier blir mer progressiva eller mer konservativa med hjälp av teorin och idealtypen.

4.3 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Nu är det lägligt att diskutera validitet och reliabiliteten. Eftersom min studie är baserad på en beskrivande frågeställning inom ramen för en institution som EU, blir frågan om den *externa* validiteten svår (Esaiasson, et. al, 2017:58,89). Frågan om generaliserbarheten av studien blir komplicerad eftersom EU är en unik institution och därför går det inte att generalisera över till andra typer av institutioner vilket möjligtvis skulle påverka den *externa* validiteten (Esaiasson et.al, 2017:89,154). Studien skulle kunna i mån av internationella institutioner generaliseras till FN, eftersom den organisationen också baseras på institutioner. Samtidigt som detta är en analys som baseras på policys och inte på den faktiska implementeringen av jämställdhetsarbetet i MS och EU. Detta gör dock inte studien mindre intressant, den blir fortfarande meningsfull eftersom den bidrar till vidare forskning för det valda området. Exempelvis hade det varit av relevans att utföra en liknande studie utifrån EU:s protokoll och diskussionerna bakom tillsättningen av jämställdhetsstrategierna. Vidare frågeställningar utifrån min studies slutresultat, hade exempelvis varit att titta på förklaringsfaktorer utifrån de skillnaderna jag återfann. Gällande den *interna* validiteten skulle det vara problematiskt om min idealtyp och analysinstrument inte fångar in de tendenser av konservativa och progressiva vindar som de ämnar göra (Esaiasson et.al, 2017:89,154). Utifrån det är WPR fortfarande ett bidrag för att uppfylla en punkt av god validitet, just för att det teoretiska ramverket är uppbyggt för att analysera policys. Det ska dock tas i beaktande att det krävs en förutsättning av en korrekt bedömning av teorierna som format mina verktyg och även en korrekt genomförd läsning av jämställdhetsstrategierna.

Den kommande analysen kan bidra till generella studier om jämlikhet mellan könen. Vilket bidrar till viktiga fakta om hur en internationell institution tillhandahåller viktiga åtaganden gällande jämlikhet. Mitt tillvägagångssätt av studien är legitimerat då jag anser att en intervjustudie hade krävt mycket jobb. Jag skulle kunnat intervjua EU-tjänstemän och MS nationella regeringar. Detta hade dock inlett en lång och svår process i och med Covid-19 och utifrån en beskrivande studie anser jag att det hade krävts mycket informanter och material för

¹² Sundin 2020, PM3 SK1313

att kunna dra en intressant slutsats. Förmodligen hade det även mynnat ut i komplikationer med kontakt. Ytterligare menar jag att mitt tillvägagångssätt är bra för att dokumenten är officiellt utgivna av EU-kommissionen. Det som kan vara något negativt är att policydokumenten inte innehåller diskussioner eller protokollföring. Men i övrigt anser jag att ramverket som används är genomarbetat och drar in många aspekter i en analys vilket ger ytterligare förstärkande till att vad jag mäter ger ett sammanhang som är relevant för min frågeställning. Valet av perioden 2010–2025 kan också ha en påverkan för mitt utfall, mitt resultat kanske hade sätt annorlunda ut om jag valt en annan period för strategierna.

Gällande reliabiliteten och transparens anser jag att den är hög, eftersom jag hela tiden återger varifrån och hur jag får mina påståenden. Jag använder citat för att påvisa starkare påståenden. För ytterligare information om hanteringen kring dokumenten återfinns *appendix* efter referenserna. Reliabilitetens uppgift är att mäta trovärdigheten. Det som kan bli något problematiskt är förhållningssättet till tolkningsföreträdet, eftersom olika forskare har olika erfarenheter och detta bidrar till olika personliga tolkningar. Esaiasson et, al. menar att detta är något som agerar säkerhetsåtgärd för att stärka förtroendet. Forskare som är extra noggranna, innehar transparens och öppenhet medför positiva konsekvenser (Esaiasson, 2017:64). Jag kommer därför med största försiktighet gå in med ett öppet förhållningssätt där målet är att besvara frågeställningen på ett autentiskt sätt utan personlig färgning, men också ge forskare möjlighet att replikera. Jag anser om detta upprätthålls kommer validiteten och reliabiliteten bidra till ett större förtroende för studien (Esaiasson, 2017:64).

5. Analys

Min analys av EU:s jämställdhetsstrategier har baserats på idealtypen (*se tabell 1*) och resultatet presenteras i mitt analyschema utifrån WPRs, "*problem, orsak, lösning*" (*se tabell 2*). Analyschemat återger hur konservativ eller progressiv ett visst dokument är, utifrån idealtypen och de olika kategorierna jag satt upp. Inom ramen för detta visar det sig att det finns skiftningar över tid, men att dessa nödvändigtvis inte behöver vara kronologiska. Tidvis återfinns konservativa skiftningar i "*Strategiskt åtagande för jämställdhet 2016–2019*", men ibland tvärtom. Ibland återfinns konservativa skiftningar i "*Strategi för jämställdhet mellan män och kvinnor 2010–2015*" men emellanåt visar dokumentet en mer progressiv utveckling än andra. Policydokumentet "*En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025*" har en annan karaktärisering på sitt strategidokument och har stor befästning i den progressiva delen av idealtypen. Trots detta återfinns många likheter mellan dokumenten. 2010–2015 och 2016–2019 har samma fem grundbultar som byggt strategierna. 2020 utformar sina punkter på ett olikartat sätt. Med detta i åtanke kommer enbart punkterna med störst olikheter att analyseras (*ytterligare anteckningar i appendix*). Anledningen till detta är att frågeställningen är formulerad utifrån hur jämställdhetsstrategierna ändrats från 2010. Det blir därför nödvändigt att diskutera de punkter som bidrar till en ifrågasättande analys. Analysen är uppbyggd utifrån fem olika problem, detta gör jag för att det ska finnas en tydlighet med läsaren i åtanke. Jag har valt punkterna "ekonomi och lön för lika arbete", "kvinnor och omsorgsansvar", "könsroller, övergrepp och jämställdhet", "kvinnor på beslutsfattande poster" och "intersektionalism, miljö och 2020–2025".

5.1 Problem 1: Ekonomi och lika lön för lika arbete

Strategin 2010–2015 innehåller punkterna “ekonomisk självständighet i praktiken” och “lika lön för lika och likvärdigt arbete”, sektionerna pratar om problematik med föräldraskap, barnomsorg, ojämlikhet inom samhällssektorn gällande arbete och klyftor inom ramen för obetalt hemarbete. De nämner även orättvisa mellan lönesättningar och arbetsrätt. Orsakerna till detta är ojämlikhet inom omsorgen, barnpassning, ojämlikhet baserat på kön gällande anställningar (Europeiska Kommissionen, 2010:4–6). I dokumentet 2016–2019 kallas punkterna för “Öka kvinnors arbetskraftsdeltagande och ekonomisk självständighet i praktiken” och “Minska könsklyftan i fråga om löner, inkomster och pensioner för att bekämpa fattigdom hos kvinnor” som innehåller liknande åsikter (Europeiska unionen, 2016:10–11).

Det som skiljer dessa två åt handlar om hur man ska inkludera kvinnor från utsatta grupper i arbete och lika lön. Det blir en fråga om *intersektionalitet*. 2010 har en utbredd och upplyst förståelse av att kvinnor i utsatta grupper (funktionsnedsättning, fattigdom, ålder, etnicitet, minoriteter och immigranter) påverkas mer av ojämlikheten i lönesättningar och på arbetsmarknaden än andra kvinnor (Europeiska Kommissionen, 2010:4). Detta visas tydligt i följande citat;

“För att Europa 2020-målet om en sysselsättningsgrad på 75% för kvinnor och män ska kunna uppstå krävs att särskild uppmärksamhet ägnas arbetskraftsdeltagandet bland äldre kvinnor, ensamstående föräldrar, kvinnor med funktionsnedsättning, invandrarkvinnor och kvinnor från etniska minoriteter” (Europeiska kommissionen, 2010:4).

Strategin från 2010 belyser segregering och intersektionalitet i deras mål för främjande, vilket enligt idealtypen (*tabell 1*) visar på en mer progressiv syn.

I dokumentet från 2016–2019 ser vi en tillbakagång av intersektionalitet. Dokumentet behandlar frågan om att EU måste ta itu med kvinnor som invandrar och deras sysselsättning. Lösningförslagen handlar om ett tillägg av genusperspektiv inom aspekten för migration. Det finns dock ingen vidare inkludering av segregerade grupper. Dokumentet är strukturerat utan orsak till problematiken och fokuserar enbart på möjliga lösningar. Ordandet visar att det finns ett behov av förstärkning bland grupper som drabbas hårdare, men EU har under denna mandatperiod inte valt att bredda “invandrarkvinnor” till att handla om andra utsatta grupper (Europeiska unionen, 2016:11). Utifrån detta dras paralleller till idealtypen och sektionen om *intersektionalism*, där 2016–2019 påvisar en mer konservativ syn på jämställdhet till skillnad från 2010–2015.

I 2020-2025s dokument kallas punkten för “leva under en välfungerande jämställd samhällsekonomi”. I strategin återges en positiv utvärdering av tidigare strategier gällande kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Antalet kvinnor med sysselsättning år 2020 är större än någonsin tidigare. Till skillnad från 2016–2019 lyfter 2020–2025 problematiken kring att många kvinnor fortfarande är strukturellt underrepresenterade på arbetsmarknaden. Orsaken till detta menar strategin är *intersektionalism* av genus och könsidentiteter. De nämner även marginaliseringar där etnicitet, migration och segregering förstås som orsaker till problemet (Europeiska Kommissionen, 2020c:7).

Följande citat demonstrerar detta:

“...Vissa kvinnor är strukturellt underrepresenterade på arbetsmarknaden, vilket ofta är ett resultat av intersektion av kön och genus med ytterligare villkor som skapar sårbarhet och marginalisering, såsom att tillhöra en etnisk eller religiös minoritet eller ha en invandrabakgrund” (Europeiska Kommissionen, 2020c:7)

5.2 Problem 2: Kvinnor och omsorgsansvar

Gällande kvinnor och problematiken med obetalt arbete talar dokumenten om omsorg och familjeansvar som orsaker. Kvinnor tar oftast på sig rollen som omsorgstagare i familjen, där mannen jobbar. Problematiken som uppstår är att kvinnan inte är lika delaktig på arbetsmarknaden, vilket leder till mindre pension och fattigdom vid hög ålder (Europeiska Kommissionen, 2010, Europeiska unionen 2016, Europeiska Kommissionen 2020c). Konstellationen kring hur detta konstrueras är i dokumenten olika.

2010–2015 menar att kvinnors medverkan på arbetsmarknaden bidrar till att minska den krympande arbetskraften och vidgar vyerna till minskad kompetensbrist (Europeiska Kommissionen, 2010:4). Fokus läggs på att samhället i stort ska bli mer ekonomiskt jämlikt vilket medför att kvinnor får större självständighet. Dokumentet nämner att få MS lyckats sammanlänka arbete och omsorg med högt arbetsdeltagande (Europeiska Kommissionen, 2010:4). Dock finns inga tydliga lösningar på hur fler MS ska hantera barnomsorg för att utvecklas. Strategin talar om att “bedöma” fortsatt utveckling gällande ledighet för pappan eller omhändertagande av andra anhöriga (Europeiska Kommissionen, 2010:5). Det återfinns inga reella åtgärder för att lösa problemen kring ansvaret för omsorgen, bara exempel på MS som lyckats kombinera arbete och omsorg som sedan lett till större arbetskraft.

Till skillnad från 2010 talar 2016–2019 om Barcelonamålen som en lösning på ojämlikheten med omsorgsproblematiken och kvinnors rätt till arbetsmarknaden. Meningen med Barcelonamålen är att MS ska kunna utveckla balans mellan arbete och familjeliv. Målen tillsattes 2002 med förhoppningen att 90% av alla barn inom EU ska ha tillgång till barnomsorg (Europeiska kommissionen, 2008). Kommissionen 2016–2019 vill även att ytterligare åtgärder för övriga familjemedlemmars omsorg ska tas i beaktande. Samtidigt som EU:s ramverk måste förnyas och utvecklas i fråga om arbetsformer och anpassning till föräldrar, för att kunna jämna ut skillnaderna. Dokumentet talar också om föräldrars tillgång till att balansera arbetsmarknaden med familjelivet och att detta måste stödjas (Europeiska unionen, 2016:10).

2020–2025 fortsätter i samma spår som tidigare strategi, med fokus på ett likvärdigt samarbete mellan föräldrarna i familjeomsorgens tecken. Orsaken till problematiken handlar delvis om att det bara är kvinnan i hemmet som ska stå för omsorgen;

“44% av EU-invånarna anser att kvinnans viktigaste uppgift är att ta hand om hem och familj” (Europeiska Kommissionen, 2020c:5).

2020–2025 menar att en lösning är att införa “direktiv om balans mellan arbete och privatliv” som en grund för reviderade normer i familjekonstellationer (Europeiska Kommissionen, 2020c:8). En uppdelning mellan föräldrar är en förutsättning för att det ska bli jämställt för kvinnan på arbetsmarknaden, båda könen måste ta lika stort ansvar gällande familjelivet

(Europeiska Kommissionen, 2020c:8). Den menar också att kvinnor, särskilt ensamstående kvinnor får större utmaning att balansera mellan arbetslivet och hemarbetet. Lever man i parrelation är det oftast kvinnan som offerar arbetet för att vara hemma. Det blir ett gap mellan kvinnors rätt till lön och obetalt arbete. 2020–2025 menar att det måste finnas bra tillgång till omsorg för barn utanför hemmet, omsorg för andra närstående och rätt till hjälp i hemmet för att kvinnorna ska kunna vara aktiva inom arbetsmarknaden (Europeiska Kommissionen, 2020c:11). Trots att Barcelona målen från 2016–2019 har uppnåtts vad det gäller omsorgsverksamhet för barn utanför hemmet, är det fortfarande många MS som hamnar efter. Meningen är att strategin 2020 ska göra en rannsakan på vad som behövs utvecklas och säkerhetsställa att alla MS tar tag i problematiken (Europeiska Kommissionen, 2020c:12).

5.3 Problem 3: Könroller, övergrepp och jämställdhet

Gällande sexuellt våld och könroller har de tre dokumenten olika utgångspunkter. Strategin 2010–2015 talar om “värdighet, integritet & ett slut på könsbaserat våld” och hur könroller påverkar samhället. 2016–2019 talar istället om “bekämpa könsbaserat våld och stödja offren” men har ingen sektion gällande könroller. 2020–2025 har en punkt som heter “motverka våld och stereotyper” där könroller ingår.

Våld mot kvinnor anträffas på många platser i världen. 2010–2015 talar om problematiken genom att hävda att orsaken handlar om sedvänjor från olika kulturer, exempelvis könsstympning och giftermål under tvång. Problemet som representeras kommer från andra kulturer än Europas. Dock nämner EU inte deras egen problematik om könsbaserat våld. Kvinnor utsätts i större utsträckning för våld, våldtäkter, sexuella trakasserier och våld i konflikter än män. Våld mot kvinnor anträffas även inom vård och omsorg. Strategin talar om innebörden av att *skydda* personer som utsätts för våld och att ta hänsyn till köns olikheter vid behandling. Lösningen på problemen handlar om att “bekämpa våld med alla lämpliga medel” (Europeiska Kommissionen, 2010:8–9). Strategin talar även om att könroller hindrar människor att uppnå sin fulla förmåga. För att eliminera dessa stereotyper måste män vara delaktiga i jämlikhetsarbetet inom alla områden (Europeiska Kommissionen, 2010:10).

2016–2019 har samma grund som 2010, men fokuserar även på att *stödja* och *skydda* offren. Man talar om att jobba med att förändra attityder och sprida vetskap om vad som drabbar många kvinnor. Dokumentet vill också *stödja* utsatta kvinnor genom att säkerhetsställa deras rättigheter till stöd och skydd vilket är en liten progressiv utveckling sedan 2010–2015 (Europeiska unionen, 2016:15). Dock finns ingen ytterligare sektion som talar om könroller och stereotyper. Vilket gör att vi återigen ser tendenser av konservativt inflytande. Denna hamnar under rubriken konservativ för att dokumentet uppfyller kraven om att kvinnor och män har olika personlighetsdrag och ska hålla sig till dessa. Mångfald accepteras inte.

Jämställdhetsstrategin från 2020–2025 är än mer strukturerad och nyanserad än 2016–2019 gällande hantering av våld. Dokumentet har även en djupare analys av stereotyper och könroller än 2010–2015. 2020–2025 är beredda att förhindra, bekämpa, stödja och skydda offren. De vill även att områden för sexuellt och könsbaserat våld ska utvidgas;

“Kommissionen avser i synnerhet att presentera ett initiativ i syfte att utvidga de brottsområden där harmonisering är möjlig till att omfatta specifika former av könsbaserat våld...” (Europeiska Kommissionen, 2020c:3)

2020–2025 har under denna punkt ytterligare fokus på *intersektionalism*. Dokumentet lyfter ytterligare lösningar för att eliminera stereotyper än att bara inkludera män i jämställdhetsarbetet som 2010 gör. 2020–2025 väljer att ta in ytterligare aspekter som hur kvinnor med funktionsnedsättning eller dålig hälsa i högre utsträckning utsätts för mer våld än övriga. Lösningen är att höja kapacitet och förståelse bland människor som jobbar inom spektret, samt ekonomiska incitament för att minska våld mot marginaliserade grupper (Europeiska Kommissionen, 2020c:4).

Kommissionen 2020 menar även att det måste tillkomma ytterligare åtgärder i EUF-fördraget (fördraget om EU:s funktionssätt) för att kunna räkna in fler brott som sexuella trakasserier, nätbaserat våld och övrigt våld mot kvinnor. De talar även mer nyanserat om hur sedvänjor kan vara problematiska för kvinnor till skillnad från 2010–2015. Aborter och steriliseringar gjorda under tvång, tvångsäktenskap och könsstympningar är brott mot kvinnors rättigheter. EU vill förebygga problematiken och stärka domstolsprövningar för att kunna hjälpa offren och dennes behov (Europeiska Kommissionen, 2020:4). 2020 jobbar även för att minska människohandeln där kvinnor och barn far mest illa. Ny strategi kommer att inrättas tillsammans med strategi för att bekämpa övergrepp mot barn (Europeiska kommissionen, 2020c:6).

5.4 Problem 4: Kvinnor på beslutsfattande poster

Generellt i hela EU innehar män fler maktpositioner än kvinnor, ojämlikheten baseras på orsaker som omsorg och hur det bidrar till att fler män har högre arbetspositioner än kvinnor. Alla dokumenten vet att kvinnor är underrepresenterade i beslutsfattande processer (Europeiska kommissionen, 2010, Europeiska unionen, 2015, Europeiska kommissionen, 2020c).

Jämställdhetsstrategin från 2010–2015 menar att kvinnor i högre grad än män examineras ut från högre utbildningar, men ändå är de underrepresenterade på chefsposter och i politiken (Europeiska Kommissionen 2010:7). Lösningen är att skapa en jämnare fördelning mellan könen inom de områden där ojämlikhet finns. Kommissionen 2010 kommer själva att applicera en fördelning mellan kön för att skapa jämlikhet. 2010–2015 har målet att 25% kvinnor ska sitta på viktiga poster inom området för forskning. De vill även att kvinnors delaktighet i val till Europaparlamentet ska öka och att kvinnor ska kandidera (Europeiska Kommissionen 2010:8).

2016–2019 talar också om ojämlikhet mellan män och kvinnor inom olika yrkesgrupper. De menar också att forskning visar på att jämlikhet inom högre poster leder till positiva effekter för utvecklingen av området, men ändå finns det stor ojämlikhet inom forskningsbranschen. Utvecklingen gällande antal kvinnor på viktiga poster har ökats från 25% till 40% och ska ha uppnåtts 2019. Dokumentet talar även om uppmuntran av MS, där man vill få ut ett större engagemang. De nämner dock inget om hur kvinnor är högre utbildade än män hur det skulle kunna spela roll under denna punkt, de nämner heller inget om orsaken till problematiken

(Europeiska unionen, 2016:14). Utifrån detta tolkar jag den som neutral då dokumentet inte påvisar faktorer som är varken överdrivet progressiva eller konservativa.

2020–2025 menar att antalet kvinnor på maktpositioner fortfarande är lågt inom områden som politik, domstolar och företagsstyrelser. Nya tillsättningar på höga poster inom dessa områden baseras på en lång tid av tradition där män valt in varandra. Detta i sin tur skapar normer för tillsättningarna på posterna. Traditioner måste brytas för att få in fler kvinnor på maktpositioner. Dokumentet menar att en mångfald av människor kommer att utveckla beslutsfattandet och bidra till ekonomisk tillväxt inom dessa områden (Europeiska Kommissionen, 2020c:13). Dokumentet kommer även fortsätta jobba på den 40% gränsen som 2016–2019 satte. Införandet av god praxis är också en stor del för att jämna ut könsfördelningen. Precis som 2010–2015 talar 2020–2025 om lika möjligheter för könen att påverka demokratin, men 2020 utvecklar detta till att vara relevant på alla nivåer dvs. europeisk, nationell, regional och lokal nivå. 2020–2025 nämner även problematiken med att kvinnor fortfarande i högre utsträckning är mer utbildade än män och att detta måste hanteras. Man menar att klyftorna gällande utbildning har minskat men att andra aspekter gör det svårt för jämställdhetsarbetet att fortgå. Man talar om sexistisk hatpropaganda könsroller och stereotyper. Även om orsaker som sysselsättning, omsorg, makt och låga pensioner (Europeiska Kommissionen, 2020c:2). Ytterligare vill man utveckla det kvinnliga deltagandet i valet 2024 till Europaparlamentet (Europeiska Kommissionen, 2020c:13).

5.5 Problem 5: Intersektionalism, miljö och 2020–2025

Jämställdhetsstrategin från 2020–2025 har en punkt som kallas ”Ta in jämställdhetsaspekter och ett intersektionellt perspektiv i EU:s politik”. Punkten talar om problematiken med klimatet och att EU bör införa gröna omställningar. Den nämner även digitaliseringar och att jämställdhet borde institutionaliseras i hela EU. Angående klimatet menar dokumentet att kvinnor påverkas mer av klimatändringarna än män. Gällande klimatflyktingar har kvinnor exempelvis, färre möjligheter och påverkas mer av energifattigdom än män. Man talar även om att det är fler kvinnor som färdas i kollektivtrafiken och påverkas i högre utsträckning av utsläpp än män. Kvinnor och i synnerlighet unga tjejer är de som valt att ta kampen för att klimatförändringarna ska minska (Europeiska Kommissionen, 2020c:15) Under denna punkt nämns det även att könsdiskriminering är kopplat till intersektionalism och bör lyftas i hela EU. Kvinnor upplever inskränkning baserat på vem de är och hur deras bakgrund ser ut. EU vill tillsätta en handlingsplan som innehåller regleringar mot diskriminering gällande funktionshinder, sexuell preferens, etnicitet etc. (Ibid, 2020c:15):

”Den kommande handlingsplanen för integration och inkludering och EU:s strategiska ramar på områdena funktionshinder, hbt+, integrering av romer och barns rättigheter kommer att kopplas till den föreliggande strategin och till varandra” (Europeiska Kommissionen, 2020c:15).

	2010–2015	2016–2019	2020–2025
1. Ekonomi och lika lön för lika arbete	<i>Progressiv</i>	<i>Konservativ</i>	<i>Progressiv</i>

2. Kvinnor och omsorgsansvar	<i>Konservativ</i>	<i>Relativt progressiv</i>	<i>Mest progressiv</i>
3. Könsroller, övergrepp och jämställdhet	<i>Relativt progressiv</i>	<i>Konservativ</i>	<i>Mest progressiv</i>
4. Kvinnor på beslutsfattande poster	<i>Relativt progressiv</i>	<i>Neutral</i>	<i>Mest progressiv</i>
5. Intersektionalism, miljö och 2020–2025	<i>Återfinns ej</i>	<i>Återfinns ej</i>	<i>Progressiv</i>

Tabell 2. Analysschema över resultat av progressiv eller konservativ (mer i appendix)

6. Diskussion

Vad kan vi avläsa utifrån analyschemat och idealtypen gällande hur jämställdhetsstrategierna ändrats över tid?

Ekonomi och lika arbete för lika lön: Inom ramen för problem 1 blir 2016–2019 mest konservativ. Idealtypen visar att det finns en avsaknad av *intersektionalitet*, eftersom mångfald inte inkluderas. Med detta sagt hamnar 2016–2019 under den konservativa delen av idealtypen eftersom den också uppfyller den konservativa delen för *samhälls/världssyn* där man påstår att det sociala samspelet mellan män och kvinnor är naturligt. För att referera tillbaka till Freedman, menar hon att särartsfeminism anser att könen är olika utifrån biologi och att jämlikhet uppstår genom att lyfta dessa (Freedman, 2003:23).

2010–2015 och 2020–2025 är de dokument som progressiva inom ramen för *problem 1*. Det inför ytterligare faktorer som kan förklara kvinnors ojämlikhet i ekonomiska frågor dvs. *intersektionalism* och större förståelse för segregerade grupper. Båda dokumenten platsar således in på den progressiva delen av idealtypen utifrån sektionerna *människosyn* och *intersektionalism*. Progressiv *människosyn* enligt idealtypen menar att det inte ska finnas några ojämlikheter mellan män och kvinnor, förutom det fysiska vilket stärker deras åsikt om att intersektionalism är viktigt i förhållande till människors olikheter.

Kvinnor och omsorgsansvar visar en kronologisk utveckling. Ser vi till idealtypen skulle *male breadwinner model* kunna vara en orsak till det som återfinns i dokumentet från 2010–2015. Jag gör antagandet att *male breadwinner model* främjas inom 2010–2015 utifrån argumentet att det inte finns någon problemlösningstrategi. EU själva favoriserar inte någon familjespolicy, men en anledning skulle kunna vara att många MS under perioden ännu inte har börjat tänka på hur familjemodeller påverkar kombinationen mellan arbete och omsorg. Således hamnar 2010 under den konservativa delen av idealtypen. Som tidigare påvisat menar särartsfeminister att kvinnor ska accepteras för det som de är bra på (Freedman, 2003:23–24). Kopplat till 2010–2019 kan det handla om att MS upprätthåller traditionella tankar och sociala

konstruktioner som fortfarande är i bruk inom punkten, trots att de är måna om problematiken med ojämlikheten inom omsorgen.

De andra dokumenten föreslår lösningar och tillvägagångssätt där utvecklingen blir mer progressiv över tid. 2016–2019 är relativt progressiva då de får förståelse för hur familjepolicys påverkar jämlikhet och talar om Barcelona målens viktiga arbete gällande barnomsorg. 2020–2025 blir mest progressiv med anledning att den främjar *dual earner model*. Detta syns då 2020 talar om hur viktigt det är för män och kvinnor att dela upp och leva jämställt med varandra, precis som *dual earner model* står för. Könen ska leva på lika villkor. För att referera tillbaka till Gornick och Meyers, 2001 menar de att olika feministiska teorier förenas inom ramen för *dual earner model*. Som tidigare nämnt värnar *dual earner model* om jämlikhet mellan könen utan att sociala konstruktioner påverkas, likhetsfeminism. Samtidigt har modellen stort fokus på omsorg, särartsfeminism. Båda feministiska teorierna gynnas av *dual earner model* (Gornick & Meyers, 2001:3,5). Införandet av större förståelse och hantering av familjepolicys och Barcelona målen bidrar till ett mer progressivt EU.

Könsroller, övergrepp och jämställdhet visar att dokumentet från 2010–2015 är relativt progressivt. 2010–2015 behandlar problematiken kring kvinnor och olika sedvänjor på ett relativt progressivt sätt, men att det finns utrymmen där utveckling måste ske. Dokumentet hamnar under rubriken *relativt progressiv*. Detta med argument om att dokumentet visar sig vara för *intersektionalism*, i den mån att EU vet att kvinnor utsätts för våld inom olika kulturella sammanhang. Det kan dock diskuteras om varför EU inte tar upp deras egen problematik utan enbart menar att våld återfinns i kulturer som inte har ursprung i Europa. Vilket bidrar till att strategin inte är fullt så progressiv som önskat.

2016–2019 har som tidigare nämnt samma grundstrategi som 2010–2015, men ingen ytterligare sektion som hanterar könsroller och stereotyper. Dokumentet bortser från en vidare mångfalds hantering och därför kopplas detta dokument återigen till en konservativ jämställdhetsstrategi. Även om dokumentet utvecklas och väljer att fokusera på att även ”stödja” personer som faller offer för våld, är detta inte tillräckligt för att räknas som progressivt. Anledningen till detta kan återigen handla om antalet högerpopulistiska partier inom MS och hur diskussionerna sett ut framställningen av strategierna. Det kan också ses utifrån min utomvetenskapliga relevans, MS egna åsikter om jämlikhet genomsyras i EU:s beslutsfattande gällande jämställdhet. Ytterligare blir det ingen progressiv utveckling om man inte tar inkluderar könsroller och stereotyper.

Det som skiljer sig främst mellan dokumenten är att 2020 talar om hur könsroller är ett av de grundläggande problemen i kampen mot ojämställdhet. Normer och förväntningar på könen begränsar deras rätt till sitt eget liv. Det är inte bara stereotyper kopplade till kön som påverkar människors liv negativt utifrån samhällsnormer utan även till etnisk härkomst, hudfärg, religion, hbtq (Europeiska Kommissionen, 2020c:5). Detta gör att 2020 återigen blir dokumentet som är mest progressivt. Det är också i detta dokument som EU själva inser att de har ett problem gällande våldsbrott mot kvinnor inom ramen för EU och deras MS. Det handlar inte bara om invandrades sedvänjor eller kulturer bortom EU. Detta erkännande visar att kommissionen tar stora steg mot en mer progressiv jämställdhetsstrategi.

Kvinnor på beslutsfattande poster visar att 2016–2019 återigen är mindre detaljerad angående orsak och problemlösning. Denna punkt från 2016–2019 är således svår att stoppa i ett fack mellan progressiv och konservativ jämställdhetsstrategi. Dokumentet beskriver inte orsaken till problematiken är och hur den uppstått. Trots det lyfter ändå 2016–2019 en önskan om att 40% av kvinnorna ska ha inflytelserika poster, vilket är positivt. Utifrån detta blir det svårt att sätta 2016–2019 i något av facken. Kommissionen under mandatperioden för denna jämställdhetsstrategi, kanske ansåg att det inte var tillräckligt viktigt att lyfta orsaker och problemlösningar, eller att punkten om kvinnor på maktpositioner inte varit tillräckligt relevant och andra områden prioriterades mer. Det skulle också kunna ha och göra med kritiken 2016–2019 fått från MS regeringar, att strategin inte är lika detaljerad och diskuterad som tidigare (Europeiska kommissionen, 2020a). Ytterligare förklaring skulle kunna handla om att dokumentet från 2016–2019 är väldigt likt 2010–2015 i form av uppsättningen, bara att man lagt till arbetsdokument. Det visar även på att kritiken från Jevgeni Ossinovski möjligtvis stämmer, EU måste bli bättre på att sätta upp konkreta mål för att strategin ska få positiva efterföljare (Sveriges Radio, 2017; Sundin 2020)¹³.

2010–2015 lyfter problematiken angående kvinnors högre utbildning och tar i högre utsträckning ut examen från universitet till skillnad från män. Vilket hamnar under ramen progressiv, med en *människosyn* som visar att det ska vara jämlikt mellan män och kvinnor. Förnuftskapaciteten mellan könen ska vara lika och det enda som skiljer könen åt är fysiska olikheter, vilket Björk uttrycker i sin bok. Kön är inte något som ska ha en påverkan på hur maktsamhället ska se ut (Björk, 1996:14). Kvinnor är högre utbildade men ändå har de lägre sysselsättning.

2020–2025 är även här mer progressiv till skillnad från de andra dokumenten. Det är första gången i något av dokumenten som EU erkänner att det är män som har en lång tradition av att efterträda varandra inom ramen för högre poster. För att kvinnor ska få maktpositioner krävs det att män tar ett steg tillbaka. Denna typ av ”insikt” kan kopplas till den progressiva delen i idealtypen. EU:s insikt syns i *samhälls/världssynen* och kopplas till sociala konstruktioner, det visar att EU och generella arbetsplatser med höga positioner oftast går till män. Tillsättningen baseras på traditioner, förmodligen framväxta sociala konstruktioner där kvinnan har underordnats. Men 2020–2025 för in ett mer progressivt perspektiv, där både män och kvinnor ska kunna inneha maktpositioner i det sociala samspelet (Freedman, 2003: 23–25). Strategin bryter loss från tidigare tradition för att underminera de normer och sociala konstruktioner samhället satt upp.

Intersektionalism, miljö och 2020–2025 behandlar klimat och intersektionalitet som inte återfinns i 2010–2015 och 2016–2019. 2020–2025 tar upp ny problematik gällande klimataspekten och inkluderingen av alla människor. Förklaringen skulle kunna ha att göra med att vi ser en växande problematik gällande klimatet och att EU insett att klimatet påverkar ojämlikheten. Likhetsfeminismen främjar intersektionalism och kan enligt Maria Carbin och Sara Edenheim bygga broar mellan olika grenar av feminism och skapa konsensus mellan dessa (Friedenvall, 2016:4-5,10-12). Under perioden för 2020–2025 kan man möjligtvis ha kommit

¹³ Sundin 2020, PM3 SK1313

överens med ”övriga” om att klimataspekten måste inkluderas i arbetet för jämställdhet. Det är även första gången en strategi visar att EU vill att jämställdhet ska genomföras överallt.

Hur kommer det sig att 2016–2019 är den mest konservativa jämställdhetsstrategin?

Eventuella förklaringsmetoder till varför vi ser att 2016–2019 är den mest konservativa jämställdhetsstrategin skulle kunna kopplas till *högerpopulismen* som präglas av konservatism. Det ska dock nämnas att denna studie inte kan fastställa högerpopulismen som en förklaringsfaktor, eftersom syftet baseras på att återse om det finns skillnader i jämställdhetsstrategierna mellan 2010–2025. För att kunna fastställa förklaringsfaktorer krävs det fortsatt forskning utifrån en förklarande studie med kausala mekanismer.

Högerpopulism är en politisk inriktning där anhängare motsätter sig etablissemangen, eliten, politiska klasser och för en retorik baserad på “vi och dem”. Populisterna målar upp sig som “offer” och ställer sig mot, exempelvis migration och invandring. Det politiska språket bland populisterna är ofta negativt och visar på stort missnöje för den rådande ordningen (Greven, 2011:3–6; Sundin, 2020). Dessa nya populistiska aktörer har medfört ändringar i den politiska sfären och influerar många sittande regeringar (Greven, 2011:3–6; Sundin, 2020). Högerpopulism återfinns i många av Europas länder, vi ser partier och nya lagstiftningar med influenser av populism. Några exempel på länder med populistiska partier är: Nederländerna (PPV), Sverige (SD) och Österrike (FPÖ) bara för att nämna några. Partierna har funnits olika länge, men har under de senaste 10 åren stort inflytande i respektive stat, men också i EU parlamentet. “Vi och dem” handlar om ett uteslutande av “dem”, dvs. eliten, politiska samfundet och etablissemangen mot “vi” det rena folket (högerpopulisterna) (Mayer et.al, 2014:252). Detta bidrar till en större risk för minskad *intersektionalitet* där minoritetsgrupper hamnar i kläm. Högerpopulismen har tendens att frånsäga sig problematik genom att beskylla andra (Mayer et.al, 2014:252).

Författarna Mayer, Ajanovic och Sauer analyserar ett utav många högerpopulistiska partier i Europa, Österrikes Freedom Party (Freiheitliche Partei Österreich, FPÖ). De menar att högerpopulismen kopplar kön till det naturliga, dvs. kopplingen till normsamhället med normativa familjekonstellationer, heterosexualitet och en mansdominerad arbetsmarknad. Inom partiet argumenterar man att kvinnor har “fri vilja” att frånsäga sig intresset av familj, men att kvinnor till naturen skulle välja familjen (Mayer, et.al, 2014:255). Detta gör att kvinnan fastnar i en diskurs enbart inriktad på “familjeliv”. Hävdandet av “fri vilja” ger uppfattningen om att högerpopulismen vill uppnå jämlikhet, men vid analys av denna politiska diskurs är detta en *konservativ* syn på jämlikhet.

Högerpopulister använder jämlikhets- och genusfrågor för att visa på hur “dem” dvs. andra kulturer är problematiska. De menar exempelvis att könsstämpning och bärandet av hijab är förtryck mot kvinnan, medan “vi”, de som står bortom eliten, är rena och goda människor som fokuserar på den egna staten och det nationella folket (De Lange & Mügge, 2015:62–63). Användning av feministiska tankar på detta sätt bidrar till ett nationalistiskt tänk. Innebörden blir också att högerpopulister förkastar uppfattningen om alla människors lika värde, *intersektionalism* (De Lange & Mügge, 2015:63–65).

MS åsikter och hantering, dvs möjlig högerpopulistisk inverkan på nationella regeringar kan ha genomsyrats över till EU:s beslutsfattning som gjort att 2016-2019s jämställdhetsstrategi blir den mest konservativa. En annan möjlig förklaring kan vara att under 2016–2019 var jämlikhetsarbetet inte högsta prioritet.

Hur kommer det sig att 2020–2025 är den mest progressiva jämställdhetsstrategin?

En möjlig förklaring till varför analysen visar att 2020–2025 är den som är mest progressiv kan ha att göra med EU-kommissionens president Ursula von der Leyen. Hon arbetar mycket med jämställdheten. Det går därför att spekulera kring om invalda personer i kommissionen har en påverkan på hur man väljer eller inte väljer att fokusera på jämställdhet. Det visar också på att tidigare strategier inte valt att lägga samma uppmärksamhet på jämställdhet som 2020 och att detta skulle kunna ha att göra antalet partier från MS med konservativa åsikter. En annan möjlig förklaring är att 2020 genomsyrar intersektionalitet i alla aspekter som jämställdhetsstrategin tar upp. Dokumentet tar inte bara upp ojämlikhet mellan män och kvinnor utan det blir en jämställdhetsstrategi för *alla* människor. Kommissionens diskussioner kan ha handlat om hur man kan förena många olika åsikter till att utveckla progressiva beslut. Men som tidigare nämnt behövs vidare forskning utifrån en förklarande approach för att kunna fastställa en förklaringsfaktor.

7. Slutsatser och sammanfattning

Sammanfattningsvis har jag utfört en kvalitativ textanalys (policyanalys) och nu är det tid att dra slutsatser utifrån vad som hittats. Utifrån min frågeställning; *Hur har EU:s jämställdhetsstrategi ändrats sedan år 2010?* och analysen går det att konstatera att det återfinns skillnader mellan dokumenten över tid. Vi ser utifrån analysens schemat ”*problem, orsak, lösning*” och idealtypen som är baserad konservativa och progressiva feministiska teorier, att det finns ändringar över tid som pekar mot både mer konservativa influenser under 2016–2019 och progressiva influenser 2020–2025. Analysen visar att är mest progressiv är den från 2020–2025 och detta kan ha att göra med vilka som sitter i kommissionen. Det ska nämnas att skillnaderna inte återfinns i kronologisk ordning utan att det skiftar.

Uppsatsen har bidragit till att förstå att det finns konservativa aspekter inom EU som ger konsekvenser för jämställdhet. Detta gör att vi ser ett vidare behov av forskning gällande orsaken till de konservativa tendenserna. Detta skulle med fördel kunna tittas på inom jämställdhetsstrategierna, men också inom andra delar gällande mänskliga rättigheter. Vi ser ett behov av att vidare lyfta förklaringsfaktorer till de skillnaderna vi ser. Möjligen skulle ett sådant område vara att titta på hur högerpopulismen skulle kunna agera förklaringsfaktor gällande kön och genus. Precis som jag nämner i diskussionen finns det möjliga kopplingar med högerpopulism som denna uppsats inte kan dra några slutsatser till. Relevansen för uppsatsen bidrar också till en bredare förståelse av EU:s hantering gällande jämlikhet och om arbetet för jämlikhet blir mer progressivt eller konservativt över tid. Gällande MS, kan deras nationella åsikter även sprida sig inom EU och detta kan möjligen kopplas till varför vi ser mer konservativa tendenser 2016–2019.

Genom att välja en annan metod och ett annat empiriskt material skulle slutsatsen möjligen kunna visa på ett annorlunda resultat, exempelvis genom att analysera protokoll från diskussionerna som ägt rum i kommissionen. Detta skulle möjligtvis visa på andra åsikter och förståelse för hur EU arbetar med jämlikhet. Men utifrån de material jag studerat ser vi att det återfinns skillnader från år 2010 och framåt. Resultatet skulle möjligtvis kunnat se annorlunda ut om jag valt jämställdhetsstrategier tidigare än 2010.

8. Litteraturlista

Böcker

Ambjörnsson, F. (2004) *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Diss. Stockholm: Unvi., 2004. Stockholm.

Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2012) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (3., (utök.) uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2018) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (4., (utök.) uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Björk, N. (1996) *Under det rosa täcket*, Bonnier pocket: Albert Bonniers Klassiker.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A.E. & Wängnerud, L. (2017) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad* (Femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer.

Freedman, J. (2003) *Feminism - en introduktion*, 1. uppl., Malmö: Liber.

Hantaris L, Campling J. (red.) (2000.) *Gendered policies in Europe: reconciling employment and family life*. Basingstoke: Macmillian; 2000.

Hirdman Y., (2001) *Genus: Om det stabilas föränderliga former*. (1. Uppl.) Malmö: Liber.

Robert R, & Uvenäs Moberg, K. (1994) *Hon och Han*. Stockholm: Bromberg; 1994.

Beauvior, SD. (1986) *Det andra könet*. (4. uppl.) Stockholm: AWE/Geber;1986).

Winther Jørgensen, M & Phillips, L (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Officiella dokument/elektroniska källor

Backhans M. C et.al (2011) *GENDER Gender policy developments and policy regimes in 22 OECD countries 1979-2008*, Gender Policy and Politics. Hämtad 2020-11-13 från: <https://journals-sagepub-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/pdf/10.2190/HS.41.4.a>

Burkett, E., & Burnell L., (2020) *Feminism* Encyclopædia Britannica. Hämtad 2020-11-24 från: <https://www.britannica.com/topic/feminism>

De Lange S., L., & Mügge L., M., (2015) *Gender and right-wing populism in the Low Countries: ideological variations across parties and time*. Patterns of Prejudice, 49:1–2, 61–80. Hämtad 2020-11-12 från:

<https://www.tandfonline.com.ezproxy.ub.gu.se/doi/pdf/10.1080/0031322X.2015.1014199?needAccess=true>

EUF (2012) *Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*. Hämtad 2020-10-19 från:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=lt>

Europeiska kommissionen (2020a) *Gender equality strategy*. Hämtad 2020-09-24 från:

https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_en

Europeiska kommissionen (2020b) *Så fastställs prioriteringarna*. Hämtad 2020-09-28 från:

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-and-goals/how-priorities-are-set_sv

Europeiska kommissionen (2020c) *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025*. Hämtad från:

<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152&from=EN>

Europeiska kommissionen (2010) *Strategi för jämställdhet 2010–2015*, Bryssel Hämtad 2020-11-05 från:

<https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0491:FIN:SV:PDF>

Europeiska kommissionen (2008) *Förverkligande av Barcelonamålen avseende barnomsorg före den obligatoriska skolåldern* Hämtad 2020-11-13 från:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0638&from=SV>

Europaparlamentet (2016) *From jobs to migration: the European Commission's 10 priorities* Hämtad 2020-09-27 från:

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/eu-affairs/20150904IFG91614/from-jobs-to-migration-the-european-commission-s-10-priorities?quizBaseUrl=https%3A%2F%2Fquizweb.europarl.europa.eu>

Europaparlamentet (2018) *Bakslag för kvinnors rättigheter och jämställdheten i EU* Hämtad: 2021-01-18 från:

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/O-8-2018-000135_SV.html

Europaportalen (2020) *Polisk aborträtt kan inskränkas – coronaläge försvårar protester* Hämtad 2020-10-05:

<https://www.europaportalen.se/2020/04/polsk-abortratt-kan-inskrankas-protester-hindras-av-corona-laget>

Europeiska unionen (2016) *Strategiskt åtagande för jämställdhet 2016–2019* Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2016. Hämtad 2020-10-02 från: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/strategic_engagement_en.pdf

Fahlén S., (2015) *Gender equality within dual-earner and dual-career couples across different policy regimes and norm systems in Europe*, Families and Societies working paper series. Hämtad från: <http://www.familiesandsocieties.eu/wpcontent/uploads/2015/11/WP48Fahlen2015.pdf>

Freidenvall L. (2016) *Intersektionalitet och feminism – en komplicerad kombination?* Thales. Hämtad 2020-10-12 från: https://www.politiskfilosofi.se/fulltext/2016-2/pdf/TPF_2016-2_fulltext.pdf

Ghebil (2017) *Varför skriker inte de vita feministerna om afrofobi?* SVT Nyheter. Hämtad 2020-11-05 från: <https://www.svt.se/opinion/nisrit-ghebil-om-afrofobi>

Gottschall K., & Bird., K (2008) *Family Leave Policies and Labor Market Segregation in Germany: Revention or Reform of the Male Breadwinner Model?* University of Bremen. Hämtad 2020-10-26 från: <https://onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/epdf/10.1111/1541-1338.d01-7>

Graff, A., Kapur, R., & Walters, S. D. (2019). Introduction: gender and the rise of the global right. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 44(3), 541-560. Hämtad 2020-11-14 från: <https://www-journals-uchicago-edu.ezproxy.ub.gu.se/doi/pdf/10.1086/701152>

Greven T. (2016) *The Rise of Right-wing Populism in Europe and the United States*, Friedrich Ebert Stiftung. Hämtad 2020-10-08 från: <https://library.fes.de/pdf-files/id/12892.pdf>

Gornick J. C & Meyers. K. M. (2001) *Building the Dual Earner/Dual Carer Society: Policy Developments in Europe*, Harvard University Center for European Studies. Hämtad 2020-11-25 från: <http://aei.pitt.edu/9143/1/GornickMeyers.pdf>

Hoffman J., (2013) *Om fängelser, gränser, säkerhet och privilegier: Ett öppet brev till vita feminister*, Säkerhet för vem? Hämtad-2020-11-07 från: <https://feministisktinitiativ.se/wp-content/uploads/2013/12/Jessica-Hoffman-Ett-%C3%B6ppet-brev-till-vita-feminister.pdf>

Jämställdhetsmyndigheten (2019) *Vad är jämställdhet?* Hämtad 2020-10-10 från: <https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/om-jamstalldhet/vad-ar-jamstalldhet>

Lombardo, Emanuela & Meier, Petra (2008). *Framing gender equality in the European Union political discourse. Social Politics*. (15):1. Hämtad 2021-01-18 från:

https://www.researchgate.net/profile/Emanuela_Lombardo/publication/228194650_Framing_Gender_Equality_in_the_European_Union_Political_Discourse/links/542acd9f0cf277d58e89f949/Framing-Gender-Equality-in-the-European-Union-Political-Discourse.pdf

Maktsalongen (2020) *Olika sorters feminism* Hämtad 2021-01-18 från:

<https://maktsalongen.se/olika-sorters-feminism/>

Mayer, S., Ajanovic, E., & Sauer, B. (2014). *Intersections and inconsistencies. Framing gender in right-wing populist discourses in Austria*. NORA-Nordic Journal of Feminist and Gender Research, 22(4), 250-266. Hämtad 2020-11-25 från: <https://www.tandfonline.com.ezproxy.ub.gu.se/doi/pdf/10.1080/08038740.2014.964309?needAccess=true&>

Noichl, M (2020) *Legislative Train Schedule “a new push for european democracy”* Hämtad 2020-09-28 från:

<https://europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-new-push-for-european-democracy/file-eu-gender-equality-strategy>

Regeringskansliet (2015) *Åsa Regnér talar om vikten av en ny jämställdhetsstrategi inom EU på ministerrådsmöte*. Hämtad 2020-09-26 från:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2015/12/asa-regner-talar-om-vikten-av-en-ny-jamstalldhetsstrategi-inom-eu-pa-ministerradsmote/>

Sainsbury, D. (1999) *Gender and Social-democratic Welfare State Regimes*, Oxford Scholarship online. Hämtad 2020-11-15 från: <https://oxford-universitypressscholarship.com.ezproxy.ub.gu.se/view/10.1093/0198294166.001.0001/acprof-9780198294160-chapter-4?print=pdf>

Sauer A. T (2018) *Equality Governance via Policy Analysis? Knowledge Unlatched (KU)*. Hämtad 2020-09-27 från:

<https://library.oapen.org/viewer/web/viewer.html?file=/bitstream/handle/20.500.12657/26024/1004061.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sveriges riksdag (2009) *Diskrimineringslag för att motverka diskriminering på grund av bland annat kön beslutas* Hämtad 2020-11-28 från: <https://www.riksdagen.se/sv/valet-2018/riksdagsvalet-i-undervisningen/demokratins-historia/demokratilinjje/2009-diskrimineringslag-for-att-motverka-diskriminering-pa-grund-av-bland-annat-kon-sexuell-laggning-och-etnicitet-beslutas-av-riksdagen/>

Sundin E., (2020) PM3 SK1313

Sveriges riksdag (2019a) *EU:s lagar och regler*. Hämtad 2020-09-24 från: <http://eu.riksdagen.se/vad-gor-eu/en-eu-lag-bliir-till/eus-lagar-och-regler/#EUs-stadga-om-r%C3%A4ttigheter>

Sveriges riksdag (2019b) *EU:s lagar och regler*. Hämtad 2020-09-24 från:

<http://eu.riksdagen.se/vad-gor-eu/en-eu-lag-blir-till/eus-lagar-och-regler/#>

Sveriges riksdag (2020) *En EU-lag blir till*. Hämtad 2020-09-26 från:

<http://eu.riksdagen.se/vad-gor-eu/en-eu-lag-blir-till/#>

Sveriges Radio (2017) *Långsam utveckling för jämställdhet i EU*. Hämtad 2020-09-25 från:

<https://sverigesradio.se/artikel/6816516>

1177-vårdguiden (2019) *Könsidentitet och könsuttryck*. Hämtad 2020-11-18 från:

<https://www.1177.se/liv--halsa/konsidentitet-och-sexuell-laggning/konsidentitet-och-konsuttryck/>

9. Appendix

Utökad analyschema över ramverket "Problem, orsak, lösning"

EU Strategier/Bacchis frågor	1. Vad är problemet som representeras? (subjektet som undersöks)	2. Vad är orsaken till problemet?	3. Vad är lösningen på problemet?
<p align="center">Strategi för jämställdhet mellan män och kvinnor 2010–2015</p>	<p>1. "Ekonomisk självständighet i praktiken"</p> <p>2. "Lika lön för lika arbete och likvärdigt arbete"</p> <p>3. "Jämställdhet i beslutsfattandet"</p> <p>4. "Värdighet, integritet & ett slut på könsbaserat våld"/ "Könsroller"</p>	<p>1. Föräldraskap, barnomsorg, obetalt arbete. Familjeansvar</p> <p>2. Löneklyftor.</p> <p>Äldre, ensamstående och marginaliserade kvinnor lägst sysselsättning, större risk för fattigdom</p> <p>3. Kvinnor underrepresenterade på maktpositioner trots utbildning.</p> <p>Ojämn könsfördelning inom naturvetenskap och forskning. Trots att forskning hävdar att jämställdhet är något att satsa på.</p>	<p>1. Barnomsorg och tillgänglighet. Ingen utvecklad strategi</p> <p>2. Insyn i lönesättningar.</p> <p>Informera invandrarkvinnor om deras rättigheter</p> <p>3. Betänka jämn könsfördelning.</p> <p>Mål om 25% ledande kvinnoposter inom forskning.</p> <p>Överväga att ta riktade initiativ för att skapa jämnare könsfördelning i beslutsfattande.</p> <p>Övervaka framstegen mot målet på 25%</p>

		<p>4. Väpnade konflikter, tradition & konflikt.</p> <p>Våldtäkt i hemmet, sexuella trakasserier.</p> <p>Sedvänjor som medför våld, ex: könsstympning.</p> <p>Ojämlighet inom vård och omsorg.</p> <p>Stereotyper på alla områden inom samhället</p>	<p>kvinnor på ledande poster inom forskningsvärlden.</p> <p>Kvinnor högre utbildning.</p> <p>4. Asyl och praxis</p> <p>Bekämpa våld mot kvinnor. Med hjälp av skydd, straff & möjliga medel.</p> <p>Aktivt stöd från män.</p>
<p>Strategiskt åtagande för jämställdhet 2016–2019</p>	<p>1. “Öka kvinnors arbetskraftsdeltagande och ekonomiska självständighet i praktiken”</p> <p>2.”Minska könsklyftorna i fråga om löner, inkomster och pensioner för att bekämpa fattigdomen hos kvinnor.”</p> <p>3. “Främja jämställdhet i beslutsfattandet”</p> <p>4. “Bekämpa könsbaserat våld och stödja offren”</p>	<p>1. Allmänt inom områden som omsorg och yrkesansvar. Inkl. andra närstående.</p> <p>2.Klyftor mellan inkomst. Fattigdom för äldre kvinnor och mindre pension för kvinnor som arbetar.</p> <p>Minska ojämlikhet i ekonomiska sektorer och yrken.</p> <p>3.Överrepresentation av män inom många yrkesgrupper</p>	<p>1. Barcelona målen om barnomsorg med hjälp av MS.</p> <p>“Omfattar omsorg om andra anhöriga, tillgänglighet och kvalitet”.</p> <p>Utveckla EU:s ramverk gällande flexibla arbetsformer och ge föräldrar bättre tillgång till balans mellan arbete och familj.</p> <p>Ekonomisk hjälp till MS för att underlätta balans mellan arbete och familj.</p>

		<p>4. Attityder, kultur, tradition, våld.</p> <p>Politisk prioritering i EU:s yttre förbindelser. Stort engagemang.</p> <p>Viktigt för global fred men också för rättvis och hållbar utveckling för alla.</p>	<p>Införliva ett genusperspektiv i genomförandet av den europeiska migrationsagendan göt migrerande kvinnors sysselsättning.</p> <p>2. Effektiv tillämpning av lagstiftning om lika lön</p> <p>3. Övervaka införlivandet på olika nivåer inom könsfördelning i beslutsfattande position.</p> <p>Främja balansen mellan könen i det politiska beslutsfattande positioner, forskningsområdet och övriga arbetsplatser</p> <p>Fortsätta följa direktiv från 2012, om könsfördelning.</p> <p>40% kvinnor i chefsposition/mell anchef inom kommissionens mandatperiod.</p> <p>3. Ge större stöd/rättsliga</p>
--	--	---	--

			<p>prövningar till offren.</p> <p>Skapa medvetenhet, förbättra attityder.</p> <p>Ratificera Istanbulkonventionen.</p> <p>Direktiv mot människohandel från MS.</p> <p>Krävs större samarbete från MS.</p>
<p>En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025</p>	<p>1. “Motverka våld och stereotyper”</p> <p>2. “Leva i en välfungerande och jämställd samhällsekonomi”</p> <p>3. “Leda lika mycket i hela samhället”</p> <p>4. “Ta in jämställdhetsaspekter och ett intersektionellt perspektiv i EU:s politik”</p>	<p>1. Kvinnor otrygga i hem, nära relationer, på arbetsplatsen, ute i samhället, nätet.</p> <p>Stereotypa könsnormer och normer i samhället, Intersektionalitet.</p> <p>Sedvänjor och hedersrelaterat våld.</p> <p>Intersektionalitet mot kvinnor med hälsoproblem och funktionsnedsättning</p> <p>Människohandel</p> <p>2.Ojämnt ekonomiskt och omsorgsansvar.</p> <p>Strukturell ojämlikhet av</p>	<p>1. Förhindra, bekämpa, stödja och skydda offren</p> <p>Istanbulkonventionen 2017–2019. Snabb ratificering och utveckling</p> <p>Utvidga brottsområden till att omfatta specifika former av könsbaserat våld.</p> <p>Hjälpa marginaliserade grupper med finansiering mot övergrepp, våldtvångssteriliseringar, tvångsaborter m.fl.</p> <p>Uppmuntra för vidare ratificering av Internationella</p>

		<p>kvinnor på arbetsmarknaden. Leder till segregering och fattiga äldre kvinnor.</p> <p>Omsorgsansvar blir utmaning, segregerade grupper påverkas mest.</p> <p>3. Underrepresentation av kvinnor i samhället.</p> <p>Antalet kvinnor i ledande ställning fortfarande lågt.</p> <p>Ökad delaktighet och större mångfald hjälper EU att blomstra.</p> <p>4. Digital omställning och gröna tankar. Införa jämställdhet inom alla institutioner.</p> <p>Ojämlig maktfördelning, inflytande och resurser.</p> <p>Intersektionalitet - kvinnor homogen grupp.</p>	<p>arbetsorganisationens (ILO) konvention</p> <p>EU-strategi för utrotande av människohandel och sexuella övergrepp mot barn.</p> <p>Bekämpa könsstereotyper.</p> <p>2.Minska marginalisering av kvinnor tillsammans med intersektionalism.</p> <p>Direktiv om män och kvinnor med lika ansvar för familjen.</p> <p>Nationella strukturreformer kommer minska risken för fattigdom bland äldre kvinnor.</p> <p>Socialpolitiken och ekonomiska politiken, skattesystemen och måste frigöra sig från traditionella könsroller.</p> <p>Införa pensions krediter för att minska fattigdom</p> <p>Barcelona målen utvecklas, Kommissionen översyn för att stärka</p>
--	--	---	---

		<p>konvergens bland MS.</p> <p>Barngaranti 2021.</p> <p>3. Direktiv om jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser. 40% av icke verkställande styrelseledamöter ska vara kvinnor.</p> <p>Nationella och regionala projekt drivna av regeringar.</p> <p>Lika möjlighet att delta i representativa demokratin. Främja kvinnors deltagande som väljare och kandidater till EU-valet 2024.</p> <p>Jämn könsfördelning i kommissionskollegiet. Ursula von der Leyen strävar efter en könsbalans 50%.</p> <p>Kvinnor högre utbildning (universitet). Trots det underrepresenterade.</p> <p>4.En jämställd infallsvinkel i hela EU.</p> <p>EU:s strategi för klimatanpassning</p>
--	--	---

		<p>påverka kvinnor på ett annat sätt än män.</p> <p>Kvinnor heterogen grupp, utsätts för intersektionell diskriminering grundad på personliga egenskaper.</p>
--	--	---